

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนก วงษ์ตระหง่าน. มิติทางการเมืองในปรากฏการณ์ของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2529.

เกษียร เตชะพีระ. ผู้จัดการรายวัน (9 กันยายน 2539) : 8.

กรุงเทพธุรกิจ (22 มีนาคม 2537) : 3.

กรุงเทพธุรกิจ (31 กรกฎาคม 2538) : 19.

กรุงเทพธุรกิจ (3 สิงหาคม 2538) : 19.

กรุงเทพธุรกิจ (5 มีนาคม 2539) : 3, 12.

กรุงเทพธุรกิจ (16 มิถุนายน 2538) : 19-20.

กรุงเทพธุรกิจ (3 กรกฎาคม 2538) : 1-2.

ข่าวสด (12 กรกฎาคม 2537) : 18.

คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง. รายงานผลการวิจัย : รูปแบบและวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ธันวาคม 2538.

คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย. (คพป.). ข้อเสนอกรอบความคิดในการปฏิรูปการเมืองไทย ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กันยายน 2538.

เฉลิม อยู่บำรุง. กฎหมายกับการปฏิรูปการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.

ชุมพล ศิลปอาชา. สัมภาษณ์. 2 มีนาคม 2542.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. คณะกรรมการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ. สัมภาษณ์. 8 มีนาคม 2542.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความเห็นเกี่ยวกับหลักการและองค์การจัดทำรัฐธรรมนูญ. มติชน. (24 กรกฎาคม 2539)
: 2.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ผู้จัดการรายวัน. (13-14 กรกฎาคม 2539) : 23.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2538.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ปัญหาพัฒนาการเมือง. ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2536.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. รายงานการวิจัย : ความสัมพันธ์ระยะทางฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารของไทย (กรณีสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2512). อัดสำเนา.

ธีรยุทธ บุญมี. ปฏิรูปการเมืองอย่างเข้ม : ยุทธศาสตร์ย้ายอำนาจให้ประชาชน. มติชนสุดสัปดาห์ (อังคาร ที่ 29 ตุลาคม 2539) : 35-37.

นิลบล โสวรรณะ. กระบวนการกำหนดนโยบายในระบบการเมืองไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. ถกรัฐธรรมนูญ 2540. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2540.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ. สัมภาษณ์. 4 มีนาคม 2542.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ข้าหละร่วง รธน. ของรัฐบาลและกรรมาธิการ. มติชน (21 กรกฎาคม 2539) : 13.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ผู้จัดการรายวัน (23 สิงหาคม 2539) : 15, 23.

ประเวศ วะสี. การเดินทางแห่งความคิดปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน มกราคม. 2540.

ปาริชาติ คิระรักษ์. เปรียบเทียบนโยบายบริหารประเทศ 4 รัฐบาล. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2539.

ผ่าขุมกำลังฝ่ายค้าน - วุฒิชัย - รัฐบาล. มติชน. (22 สิงหาคม 2539) : 2.

ผู้จัดการรายสัปดาห์ (12-18 สิงหาคม 2538) : 49.

ผู้จัดการรายวัน (1 มิถุนายน 2537) : 19.

ผู้จัดการรายวัน (3 มิถุนายน 2537) : 13.

ผู้จัดการรายวัน (21 กรกฎาคม 2538) : 1, 3.

ผู้จัดการรายวัน (3 สิงหาคม 2538) : 3, 15.

ผู้จัดการรายวัน (7 กันยายน 2539) : 28.

ผู้จัดการรายวัน (3 สิงหาคม 2538) : 3.

ผู้จัดการรายวัน (7 - 8 กันยายน 2539) : 28.

ผู้จัดการรายวัน (13 - 14 กรกฎาคม 2539) : 23.

ผู้จัดการรายวัน (24 สิงหาคม 2539) : 13.

ผู้จัดการรายวัน (9 กันยายน 2539) : 8.

พัชรี ลิโรรส. การเมืองของกระบวนการกำหนดนโยบาย. ผู้นำกับกระบวนการกำหนดนโยบายแห่งชาติ, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2532 : 58-74.

พัฒนะ ศุภรสุต. กระบวนการกำหนดนโยบายระบบการเมืองไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 เมื่อปีพุทธศักราช 2535. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

พูนศักดิ์ ไวสำรวจ. รายงานการวิจัย : รูปแบบและวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กันยายน 2538.

ภูษิต สมจิต. การเมืองในกระบวนการกำหนดงบประมาณท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

มติชน (5 สิงหาคม 2538) : 1, 8.

มติชนสุดสัปดาห์ (29 ตุลาคม 2539) : 26, 35-38.

มติชน (11 มิถุนายน 2535) : 1, 3.

มติชน (20 กรกฎาคม 2535) : 4.

มติชน (16 มีนาคม 2537) : 12.

มติชน (30 มีนาคม 2537) : 1, 13, 15.

มติชน (25 มิถุนายน 2538) : 1, 3.

มติชน (11 สิงหาคม 2538) : 1, 13.

มติชน (13 ธันวาคม 2538) : 13.

มติชน (21 กรกฎาคม 2539) : 8.

มติชน (1 กรกฎาคม 2539) : 2.

มติชนสุดสัปดาห์ (16 ตุลาคม 2539) : 35.

มติชน (18 มกราคม 2537) : 1, 13.

มติชน (5 กุมภาพันธ์ 2539) : 2.

มติชน (25 สิงหาคม 2539) : 2.

มติชน (1 กรกฎาคม 2539) : 21.

มติชน (22 สิงหาคม 2539) : 2.

มานิตย์ จุมปา. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์จุฬาฯ. สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2542.

มีชัย ฤชุพันธุ์. ประธานวุฒิสภา. สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2542.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 13 (22 ตุลาคม 2539) : 14.

รายการเหตุบ้านการเมือง. สภาร่างรัฐธรรมนูญ (เทปบันทึกโทรทัศน์). ไทยทีวีสี ช่อง 3 : 23 มิถุนายน 2540.

รัฐบาลสั่งดับ กรรมาธิการฯ ย่อมแนวปฏิรูปการเมือง. มติชน (25 สิงหาคม 2539) : 2.

วัฏจักร (5 มีนาคม 2539) : 3.

วัฏจักร (5 มีนาคม 2539) : 8.

วิชัย ตันศิริ. รัฐธรรมนูญประเทศตะวันตก และไทย : กรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และกฎหมาย. ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2540.

สถาบันนโยบายศึกษา. เกษัตติสถานการณ์ปฏิรูปการเมืองในปัจจุบัน. (อัดสำเนา)

สถาบันนโยบายศึกษา. ฉบับที่พิเศษครบ 5 ปี : ปฏิรูปการเมือง. จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง. กรกฎาคม 2539.

สถาบันนโยบายศึกษา. ตามกระแสปฏิรูปการเมือง (2). จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง. สิงหาคม 2539.

สถาบันนโยบายศึกษา. ตามกระแสปฏิรูปการเมือง (3) จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง. สิงหาคม 2539.

สมเกียรติ วันทะนะ. ปัญหาของการเมืองไทย. มติชน (26 ธันวาคม 2531) : 21.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 19, ฉบับที่ 26 : 984-985.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 19, ฉบับที่ 23 : 622.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 19, ฉบับที่ 29 : 1073 - 1074.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 20, ฉบับที่ 31 : 850-852.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 20, ฉบับที่ 36 : 1018.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 20, ฉบับที่ 46 : 1266.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 21, ฉบับที่ 20 : 543 - 544.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 20, ฉบับที่ 32 : 876.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 17, ฉบับที่ 4 : 1177.

สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 21, ฉบับที่ 7 : 178-179.

สยามโพสต์ (28 พฤษภาคม 2537) : 1, 14.

สยามโพสต์ (27 พฤษภาคม 2537) : 8.

สยามโพสต์ (30 พฤษภาคม 2537) : 8.

สยามโพสต์ (6 มิถุนายน 2537) : 1, 2, 8.

สยามโพสต์ (18 สิงหาคม 2538) : 13.

สยามโพสต์ (4 เมษายน 2539) : 4.

สยามโพสต์ (3 กรกฎาคม 2539) : 4.

สยามรัฐ (30 พฤษภาคม 2537) : 1, 3.

สยามรัฐ (31 พฤษภาคม 2537) : 13.

สยามรัฐ (23 ตุลาคม 2538) : 9.

สยามรัฐ (23 กรกฎาคม 2539) : 9.

สยามรัฐ (22 กรกฎาคม 2539) : 3, 9.

สรพงษ์ ศรียานงค์ . การเมืองเรื่องเขื่อน : ศึกษากรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนปากมูล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สันโดษ เต็มแสงเลิศ. การเมืองในกระบวนการริเริ่มนโยบายประกันสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

3 “พ่อพันธุ์” รัฐธรรมนูญ “เติง-มีชัย-ชัยอนันต์” อะไรอยู่ในพาน. มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 16 ฉบับที่ 836
(27 สิงหาคม 2539) : 14-15

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. ปฏิรูปการเมืองประเด็นหลักอยู่ที่ไหน. ผู้จัดการรายสัปดาห์ (12-18 สิงหาคม 2538) : 49.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. รัฐธรรมนูญกับเจตนารมณ์แห่งชาติ. ผู้จัดการรายวัน (7-8 กันยายน 2539) : 28.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. นิติบัญญัติ. ฉบับที่ 18, 2539.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 1/2539 (22 พฤษภาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 2/2539 (30 พฤษภาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 3/2539 (6 มิถุนายน 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 4/2539 (13 มิถุนายน 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 6/2539 (26 มิถุนายน 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 9/2539 (4 กรกฎาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 10/2539 (10 กรกฎาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 14/2539 (21 สิงหาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 15/2539 (23 สิงหาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรมการ 2, กอง. รายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211. ครั้งที่ 16/2539 (28 สิงหาคม 2539).

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ทำเนียบสมาชิกรัฐธรรมนูญ. 2539.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กองกรมการ 1 และ 2. กรมการ กรุงเทพฯ : 2539.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อภิวัดณ์รัฐธรรมนูญไทย : เส้นทางใหม่ของประชาชน. ธันวาคม 2540.
(อัดสำเนา)

สำรวจเนื้อแท้ "ชวน" ผู้เคร่งครัดหลักการต่อวิกฤติ "ฉลาด" มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 14 ฉบับ 720 : 18.

สุจิต บุญบงการ. บทบาทของสภานิติบัญญัติ. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

อมร จันทรสมบูรณ์. คอนสติติวชันแนลลิสม์ (Constitutionalism) : ทางออกของประเทศไทย. ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2537.

อมร จันทรสมบูรณ์. โครงสร้างและกาลไกลทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2537.

อมร จันทรสมบูรณ์. ชนชั้นนำของไทย กับ การปฏิรูปการเมือง (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211) ตอนที่ 1. จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง. (พฤศจิกายน 2539).

อมร จันทรสมบูรณ์. ชนชั้นนำของไทย กับ การปฏิรูปการเมือง (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211) ตอนที่ 2. จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง. (ธันวาคม 2539).

อมร จันทรสมบูรณ์. ชนชั้นนำของไทย กับ การปฏิรูปการเมือง (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211) ตอนที่ 3. _____. (กุมภาพันธ์ 2540).

อัครเมศวร์ ทองนวล. เปรียบเทียบกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ปีพุทธศักราช 2521 กับ รัฐธรรมนูญ ปี พุทธศักราช 2534. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อัษฎางค์ ปาณิกบุตร. แนวคิดเกี่ยวกับ การปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา 2540.

อาทร ศุวรรณ. กระบวนการ ร่างรัฐธรรมนูญ ปี พุทธศักราช 2521 กับการพัฒนาประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ภาษาอังกฤษ

Almond, G.A. and Powell G.B. Comparative Politics : A Developmental Approach.

Boston and Toronto : Little Brown and Company, 1966.

Bachrach, P. and Baratz, M.S. Two Faces of power. American Political Sciences Review

56 (1962) : 947-952.

Dahl, Robert A. Modern Political Analysis. Englewood Cliffs, NJ : Prentice - Hall, 1963.

Dye, Thonaas R. Undnstanding Public Policy. 6th ed. New Jersey : Prentice - Hall, 1987.

Easton, David, The Political System : An Inquiry in the State of Political Science.
NY : Knopf, 1967.

Jones, Charles O. An Introduction to the Study of Public Policy. 2nd ed . Boston :
Duxbury Press, 1977.

Jones, Ham and Hill. The Theory of the Capitalist State and the Problem of Policy Formatien, In
L. Lendbery, R. Alford, C. Crouch and C. Offe (eds.),
Stress and Contradictions in Modern Capitalism. 85-110, 73-74.
Lexington Mass : Lexington Books, 1975.

Koenig, Louis W. An Introduction to Public Policy. Englewood Cliffs, NJ : Prentice - Hall,
1986.

Lande , Carl H . "Technocrate in Southeast Asia : A Symposium : Introduction" , Asian Survey
vol. 16 mc. 12 , December 1976.

Lindblom, Charles E. The Policy - Making Process. Englewood Cliffs, NJ : Prentice - Hall,
1980.

Lukes, Steven. Power : A Radical View. London : The Macmillan Press, 1980.

Van Horn, Carle E. , Baumer, Donald C. and Gormley, William T. , Jr. Politics and Public
Policy. USA : Congressional Quarterly Inc. 1989.

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ภาคผนวก ก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6)
พุทธศักราช 2539

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่.....) พุทธศักราช.....”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๕) (๑๖) และ (๑๗) ของมาตรา ๑๖๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘

“(๑๕) การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ อัญฐ และมาตรา ๒๑๑ ทศ พรรคสาม

(๑๖) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ปันรส พรรคสาม

(๑๗) การให้ความเห็นชอบญัตติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา ๒๑๑ เอกุณวี สติ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๑๒ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาตรา ๒๑๑ ทวิ ถึงมาตรา ๒๑๑ เอกุณวี สติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘)

“หมวด ๑๒

การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

มาตรา ๒๑๑ ทวิ ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวดนี้ ประกอบด้วยสมาชิก ดังต่อไปนี้

(๑) สมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๑ ฉ ให้ได้จังหวัดละหนึ่ง คน

(๒) สมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ จำนวนยี่สิบสามคน ดังต่อไปนี้

(ก) ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน จำนวนแปดคน

(ข) ผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวนแปดคน

(ค) ผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด จำนวนเจ็ดคน

มาตรา ๒๑๑ ตรี บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๒๑๑ จัตวา บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) ได้แก่บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามมาตรา ๑๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) และ (๑๒)

(๒) เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการการเมือง

(๓) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๔) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๑๑ เบญจ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๒) ต้องมีคุณสมบัติตาม
มาตรา ๒๑๑ ตริ (๑) (๒) และ (๓) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑๑ จัตวา (๑) และ (๒)

มาตรา ๒๑๑ ฉ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) ภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวดนี้

ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) ให้
ยื่นใบสมัครพร้อมด้วยหลักฐานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาหรือที่ตนเกิด ตามแบบและภายใน
กำหนดวันและเวลาที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดวันรับสมัครให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งและเห็นว่าถูกต้องแล้ว ในกรณีที่
มีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เกินสิบคนให้ส่งรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งไปยังประธานรัฐสภาเพื่อดำเนินการ
ต่อไป แต่ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินสิบคน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมพร้อมกัน
ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อลงคะแนนเลือกตั้งกันเองโดยลงคะแนนลับ และผู้สมัครแต่ละคนให้มีสิทธิ
ลงคะแนนเลือกผู้สมัครด้วยตนเองได้คนละไม่เกินสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งรายชื่อพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนน
สูงสุด ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่สิบไปยังประธานรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่มิผู้ได้รับคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีจำนวนเกินสิบคน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้
มีการลงคะแนนใหม่ เฉพาะผู้ที่ได้รับคะแนนเท่ากันนั้น เพื่อให้ได้ผู้สมัครที่มีคะแนนสูงสุดจำนวนสิบคน ทั้ง
นี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการให้แล้วเสร็จและส่งรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ประธานรัฐสภาภายใน
ห้าวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง

ให้ประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด โดยแยกเป็นรายชื่อของแต่ละจังหวัด และให้เรียงรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดตามลำดับอักษร เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๑๑ อัญญา

มาตรา ๒๑๑ สัตต ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาที่มีการให้ปริญญาในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ แต่ละแห่งคัดเลือกบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๒) ในประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๒) (ก) (ข) และ (ค) ประเภทละไม่เกินห้าคน โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อของแต่ละประเภทพร้อมทั้งรายละเอียดตามที่ประธานรัฐสภากำหนด และส่งให้ประธานรัฐสภาภายในห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๑ ฉ และให้ประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลที่สภาสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ส่งมาแยกเป็นประเภทแต่ละบัญชีโดยให้เรียงรายชื่อตามลำดับอักษร

มาตรา ๒๑๑ อัญญา เมื่อประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๑๑ ฉ บรรดทก และได้รับบัญชีรายชื่อบุคคลตามมาตรา ๒๑๑ สัตต แล้ว ให้จัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อครบถ้วน

ให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครจากบัญชีรายชื่อจากจังหวัดต่างๆ จังหวัดละหนึ่งคน และเลือกตั้งบุคคลจากบัญชีรายชื่อที่สภาสถาบันอุดมศึกษาส่งมาตามจำนวนแต่ละประเภทตามจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๒) การลงคะแนดังกล่าวให้กระทำการกลับ

ให้ผู้ได้รับเลือกตั้งจากแต่ละจังหวัดและผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งได้คะแนนสูงสุดตามลำดับตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑๑ ทวิ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนเท่ากันในลำดับได้อันเป็นเหตุให้มีจำนวนผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเกินจำนวนดังกล่าว ให้ดำเนินการลงคะแนนใหม่เฉพาะผู้ได้รับคะแนนเท่ากันนั้น ถ้ายังมีคะแนนเท่ากันอีก ให้ประธานรัฐสภาทำการจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ให้ประธานรัฐสภากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว

ให้ประธานรัฐสภาประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑๑ นว ในกรณีที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการใดตามหมวดนี้ในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุม

สมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่ถ้าอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและมีกรณีที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการใดภายในระยะเวลาที่กำหนดตามหมวดนี้ มิให้นำระยะเวลาตั้งแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี จนถึงวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ภายหลังจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร รวมเข้าในระยะเวลาที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการ

มาตรา ๒๑๑ ทศ สมาชิกสภาของสมาชิกรัฐสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) หรือ (๒) เริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภา

สมาชิกภาพของสมาชิกรัฐสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) หรือ (๒) สิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) สภาว่างรัฐธรรมนุญสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๑ อัญจรัส

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑๑ ตริ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑๑ จัตวา หรือตามมาตรา ๒๑๑ เบญจ แล้วแต่กรณี

เมื่อตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) หรือ (๒) ว่างลงเพราะเหตุอื่นได้นอกจากถึงคราวออกตามมาตรา ๒๑๑ อัญจรัส ให้รัฐสภาดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนุญขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในกำหนดเวลาสามสิบวันจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประธานรัฐสภาจัดทำตามมาตรา ๒๑๑ ฉ วรรคหก หรือตามมาตรา ๒๑๑ สัตต เว้นแต่ระยะเวลาการจัดทำร่างรัฐธรรมนุญของสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ เตรส จะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน

ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) ที่รัฐสภาเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งของจังหวัดใดว่างลงและไม่มีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งรายอื่นในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของจังหวัดนั้นแล้ว หรือในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๒) (ก) (ข) หรือ (ค) ประเภทใดประเภทหนึ่งว่างลง และไม่มีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ตามบัญชีรายชื่อในประเภทที่ว่างลงนั้นแล้ว ให้สภาว่างรัฐธรรมนุญปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไปโดยไม่ต้องดำเนินการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น แต่ทั้งนี้สภาว่างรัฐธรรมนุญจะต้องมีจำนวนสมาชิกเหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) และ (๒)

มาตรา ๒๑๑ เอกาทศ สภาว่างรัฐธรรมนุญ มีประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญคนหนึ่งและรองประธานคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภาว่างรัฐธรรมนุญตามมติของสภาว่างรัฐธรรมนุญ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้
รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือ
ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เมื่อประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภาร่างรัฐธรรมนูญเลือกตั้งกันขึ้น
เองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

มาตรา ๒๑๑ ทวาทศ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของประธานและรอง
ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและกรรมการที่สภาร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง ให้
เป็นไปตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๑๑ เตรศ สภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในกำหนด
เวลาสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญครบจำนวนตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ

การที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ไม่เป็นเหตุกระทบกระเทือนการ
ปฏิบัติหน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็น
สำคัญ

ร่างรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะกระทำมิได้

ในกรณีที่รัฐสภาวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญมีลักษณะตามวรรคสี่ ให้ร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไป

มาตรา ๒๑๑ จตทศ วิธีการพิจารณาและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ การประชุมการลงมติ การแต่งตั้ง
ตั้งกรรมการและการดำเนินการของกรรมการ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่น
เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของหมวดนี้ ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาโดยอนุโลม ในระหว่างที่ยัง
ไม่มีข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมไปพลางก่อน
ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ มาใช้กับการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ
โดยอนุโลม

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ และความคุ้มครองที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๓๓ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและ
กรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑๑ ปันรส เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้วให้นำเสนอต่อรัฐสภา

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีสิทธิเข้าชี้แจงประกอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้

ให้รัฐสภาพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมประการใดมิได้ การลงมติให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงให้ความเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เมื่อรัฐสภาลงมติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญและพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่มีคะแนนเสียงให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ดำเนินการจัดให้มีประชามติเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๒๑๑ โสฬส ในกรณีที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๑๑ ปันรส วรรคห้า ให้ประธานรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ซึ่งจะต้องไม่ก่อนเก้าสิบวันแต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศ ทั้งนี้ วันออกเสียงประชามติต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ในการออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๑๑ สัตตรส แต่ถ้าเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นหรือมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๒๑๑ สัตตรส เมื่อมีประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๒๑๑ ปันรส วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๒๑๑ อัญjaras สภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สภาว่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งตามมาตรา ๒๑๑ ทศ วรคสี่

(๒) สภาว่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๑๑ เตรส วรคหนึ่ง

(๓) เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๔) เมื่อร่างรัฐธรรมนูญตกไปตามมาตรา ๒๑๑ เตรส วรคห้า มาตรา ๒๑๑ ปันรส วรคสี่ มาตรา ๒๑๑ โสฬส วรคสี่ หรือมาตรา ๒๑๑ สัตตรส

ในกรณีที่สภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามหมวดนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๒๑๑ เตรส วรคหนึ่ง ทั้งนี้ บุคคลผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญชุดเดิมจะเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญอีกไม่ได้

มาตรา ๒๑๑ เอกุณวีสติ ถ้าร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นตามหมวดนี้ตกไป คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามความในหมวดนี้ก็ได้ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

เมื่อรัฐสภามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

มาตรา ๕ ในวาระเริ่มแรก ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑๑ ฉ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ถูกต้องตามมติของรัฐสภา

(นายวัชรินทร์ จอมพลพล)

ผู้อำนวยการกองการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สาระสำคัญ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๔

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีเจตนารมณ์และเนื้อหาเพื่อจัดให้มีองค์กรและวิธีจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง โดยกำหนดว่านับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน และให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากผู้สมัครรับเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน โดยวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และที่มาของสภาร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิธีจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ไว้ดังนี้

หน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

เงื่อนไขในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

สภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

๑. สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่วันที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญครบจำนวน ตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ
๒. ในกรณีที่ผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ไม่เป็นเหตุกระทบกระเทือนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ
๓. ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญสภาร่างรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ
๔. ร่างรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะกระทำมิได้
๕. ในกรณีที่รัฐสภาวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐให้ถือว่าร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไป

องค์ประกอบของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมีสมาชิกจำนวน ๔๔ คน

๑. สมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัด ๆ ละ ๑ คน (ปัจจุบันประเทศไทยมี ๗๖ จังหวัด)
๒. สมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ รวม ๒๓ คน ซึ่งมาจาก
  - ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน จำนวน ๘ คน
  - ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิทยาศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ๘ คน
  - ผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญตามที่ประธานรัฐสภากำหนด จำนวน ๗ คน

ที่มาของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาจะเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อมาจากตัวแทนของจังหวัดและมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ดังนี้

๑. มาจากตัวแทนของจังหวัด

ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จะต้องยื่นใบสมัครพร้อมด้วยหลักฐานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนา หรือที่ตนเกิด ตามแบบและภายในกำหนดวันและเวลาที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันรับสมัครให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งและเห็นว่าถูกต้องแล้วในกรณีนี้

- จังหวัดใดมีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เกิน ๑๐ คน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งไปยังประธานรัฐสภา เพื่อให้มีการดำเนินการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครต่อไป

- จังหวัดใดมีผู้สมัครเลือกตั้งเกิน ๑๐ คน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมพร้อมกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งกันเอง โดยลงคะแนนลับและผู้สมัครแต่ละคนให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัครด้วยกันเองได้คนละไม่เกิน ๓ คน แต่ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีจำนวนเกิน ๑๐ คน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการลงคะแนนใหม่ เฉพาะผู้ที่ได้รับคะแนนเท่ากันนั้น เพื่อให้ได้ผู้สมัครที่มีคะแนนเสียงสูงสุดจำนวน ๑๐ คน โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการให้แล้วเสร็จและส่งรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไปยังประธานรัฐสภาภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง เพื่อให้มีการดำเนินการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครต่อไป

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งรายชื่อพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่ ๑ ถึงลำดับที่ ๑๐ ไปยังประธานรัฐสภาแล้ว ให้ประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากผู้

ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด โดยแยกเป็นรายชื่อของแต่ละจังหวัด และให้เรียงรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดตามลำดับอักษร

๒. มาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์

๒.๑ ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน จำนวน ๘ คน

๒.๒ ผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ๘ คน

๒.๓ ผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ

ตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด จำนวน ๗ คน

โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษาที่มีการให้ปริญญาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ แต่ละแห่งคัดเลือกบุคคลผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ประเภทต่าง ๆ ตาม ๒.๑, ๒.๒ และ ๒.๓ ประเภทละไม่เกิน ๕ คน และจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อของแต่ละประเภท พร้อมทั้งรายละเอียดตามที่ประธานรัฐสภากำหนด ส่งไปให้ประธานรัฐสภาภายใน ๕ วัน นับแต่วันพ้นกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญของแต่ละจังหวัด และให้ประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลที่สภาสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ส่งมาแล้วแยกเป็นประเภทแต่ละบัญชีโดยให้เรียงรายชื่อตามลำดับอักษร

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากตัวแทนของจังหวัด และมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

๑. สมาชิกที่มาจากตัวแทนของจังหวัด (จำนวน ๗๖ คน)

- ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

(๔) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อย

กว่า ๑ ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

- ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๓) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

- (๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา
- (๖) เป็นบุคคลหูหนวกและเป็นใบ้
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังโดยหมายของศาล
- (๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๑๑) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๒) เคยถูกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ โดยยังไม่พ้นกำหนดสี่ปีนับแต่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติจนถึงวันเลือกตั้ง
- (๑๓) เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการการเมือง
- (๑๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ
- (๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

๒. สมาชิกที่มาจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ (จำนวน ๒๓ คน)

- ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

- ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- (๑) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๓) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา
- (๖) เป็นบุคคลหูหนวกและเป็นใบ้
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังโดยหมายของศาล

(๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ โดยยังไม่พ้นกำหนดสี่ปีนับแต่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

(๑๓) เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการการเมือง

ขั้นตอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญโดยรัฐสภา

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับรายชื่อจากผู้ว่าราชการจังหวัดและจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแล้ว รัฐสภาจะเป็นผู้เลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. เมื่อประธานรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดตามลำดับอักษร และได้รับบัญชีรายชื่อของบุคคลที่สภาสถาบันอุดมศึกษาส่งมาแล้ว ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อครบถ้วน

๒. การกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓. ให้สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครจากบัญชีรายชื่อจากจังหวัดต่าง ๆ และเลือกตั้งบุคคลจากบัญชีรายชื่อ ที่สภาสถาบันอุดมศึกษาส่งมา โดยการลงคะแนนลับ

๔. ผู้ได้รับเลือกตั้งจากแต่ละจังหวัดและผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งได้คะแนนสูงสุดตามลำดับ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในแต่ละประเภทนั้น ๆ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

๕. ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีจำนวนผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเกินจำนวนที่กำหนด ให้ดำเนินการลงคะแนนใหม่เฉพาะผู้ได้รับคะแนนเท่ากัน แต่ถ้ายังมีคะแนนเท่ากันอีกให้ประธานรัฐสภาทำการจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

๖. ให้ประธานรัฐสภาประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา

การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญมีการเริ่มต้นและการสิ้นสุด ดังนี้

การเริ่มต้นสมาชิกภาพ สมาชิกภาพสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้งที่มาจากตัวแทนของจังหวัด และที่มาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ เริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภา

การสิ้นสุดสมาชิกภาพ สมาชิกภาพสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้งที่มาจากตัวแทนของจังหวัดและที่มาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ สิ้นสุดเมื่อ

- (๑) สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออก เพราะสภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ให้รัฐสภาดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๓๐ วัน จากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประธานรัฐสภาจัดทำไว้ เว้นแต่ระยะเวลาการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญจะเหลือ

ไม่ถึง ๙๐ วัน

กรณีที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่างลงและไม่มีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งรายอื่นในบัญชี ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ต่อไปโดยไม่ต้องดำเนินการเลือกตั้งตัวแทนตำแหน่งที่ว่าง แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องมีจำนวนสมาชิกเหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมด การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ประธานและรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ

การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของประธานและรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีดังนี้
การแต่งตั้ง

สภาร่างรัฐธรรมนูญมีประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญคนหนึ่งหรือสองคนโดย

๑. สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติแต่งตั้ง
๒. ประธานรัฐสภานำรายชื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้เป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญและรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง
๓. ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

อำนาจหน้าที่

- ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุมของสภาว่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
- เมื่อประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภาว่างรัฐธรรมนูญเลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทน

เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานและรองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการที่สภาว่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

เหตุที่สภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง

สภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงด้วยสาเหตุ ดังนี้

๑. จำนวนสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง (จากจำนวน ๙๙ คน)
๒. จัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่เสร็จภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่วันที่มีสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญครบจำนวน ตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ
๓. เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
๔. เมื่อร่างรัฐธรรมนูญตกไป ตามกรณีดังต่อไปนี้
  - ๔.๑ ร่างรัฐธรรมนูญนั้นมิใช่ผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ
  - ๔.๒ กรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญและพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา
  - ๔.๓ ในการออกเสียงประชามติถ้าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญนั้น หรือมีผู้ออกเสียงประชามติไม่ถึงหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

วิธีการประชุมและวิธีพิจารณาของสภาว่างรัฐธรรมนูญ

การจัดทำรัฐธรรมนูญมีขั้นตอนการจัดทำและวิธีการพิจารณา ดังนี้

๑. สภาร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการพิจารณาและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ การประชุม การลงมติ การแต่งตั้ง กรรมการและการดำเนินการของกรรมการ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่น เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของหมวดนี้ (หมวด ๑๒ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่) ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร โดยอนุโลมไปพลางก่อน

๒.ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ มาใช้กับการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยอนุโลมคือ

- การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญจึงจะเป็นองค์ประชุม

- การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาได้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

- สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงคะแนนถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๓. เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ และความคุ้มครองที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๙ และมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและกรรมการโดยอนุโลม

ขั้นตอนหลังจากการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ

เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้วให้นำเสนอต่อรัฐสภา โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๒. สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีสิทธิเข้าชี้แจงประกอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้

๓. รัฐสภาต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมประการใดมิได้

๔. การลงมติให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย

๔.๑ ถ้าที่ประชุมลงมติให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ถือร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว

๔.๒ ถ้าที่ประชุมลงมติไม่ให้ความเห็นชอบหรือลงมติด้วยคะแนนเสียงให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ดำเนินการจัดให้มีประชามติ เพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

การออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติมีวิธีการ ดังนี้

๑. ให้ประธานรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนออกเสียงว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

๒. วันออกเสียงประชามติต้องไม่ก่อน ๔๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓. วันออกเสียงประชามติ ต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

๔. ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ คือ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๕. หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๖. ผลของการประชามติ แบ่งได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

๖.๑ ถ้าประชาชนลงประชามติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

๖.๒ ถ้าประชาชนลงประชามติโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญนั้น หรือผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา

ในกรณีที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา เช่น การดเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ตามมาตรา ๒๑๑ อัญญา และมาตรา ๒๑๑ ทศ วรคสาม) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา ๒๑๑ ปันรล วรคสาม) เป็นต้น มีขั้นตอนดังนี้

๑. ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ

๒. ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๓. ถ้าอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร และมีกรณีของรัฐสภาจะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด มิให้พ้นระยะเวลาตั้งแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี จนถึงวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายหลังจากมี

๒.๓ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๓. การให้ความเห็นชอบให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๔. ผลของการลงมติ

๔.๑ กรณีรัฐสภาให้ความเห็นชอบโดยเสียงข้างมากเป็นประมาณ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสภาว่างรัฐธรรมนุญขึ้นใหม่

๔.๒ กรณีรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบ ให้ยุติดังกล่าวเป็นอันตกไป

๕. เมื่อรัฐสภามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ ๔ แล้ว จะเสนอญัตติทำนองเดียวกันต่อรัฐสภาอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

ความเป็นมา

ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแบบอย่างของนานาอารยประเทศโดยสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่ายังมีสาเหตุปัจจัยอีกมากมายหลายอย่างที่ป็นอุปสรรคขวางกั้นมิให้การปกครองบ้านเมืองดำเนินไปด้วยความราบรื่น ทั้งยังมีเหตุการณ์ทางการเมืองหลายอย่างเกิดขึ้นซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนคนไทยรู้สึกเสื่อมศรัทธาต่อการปกครองบ้านเมืองเช่นว่านี้ เป็นเหตุให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพจนไม่สามารถแก้ไขปัญหามืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาสำคัญ ๆ ที่กระทบต่อปากท้องและความเป็นอยู่ของประชาชนหลายเรื่องถูกละเลยไว้ให้เรื้อรัง จนแทบจะไม่เห็นหนทางว่าจะสามารถบำบัดปัดเป่าให้ลุล่วงไปได้อย่างไร นับได้ว่าเป็นสภาวะวิกฤตติของสังคมไทยที่น่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นสภาวะวิกฤตที่ค่อนข้างเบ็ดเสร็จทุกด้านทุกมิติ และทุกระดับของชีวิต ทั้งของชีวิตบุคคล ชีวิตชุมชนและชีวิตประเทศ เกี่ยวข้องโยงใยและสับสนปนเปกันจนแทบจับต้นชนปลายไม่ถูก

จากมุมมองทางการเมือง ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงและปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองที่ติดตามมา เป็นต้นเหตุและผลพวงของสภาวะวิกฤตติดังกล่าว ดังนั้น การจะแก้ปัญหของสังคมไทยให้ได้ผล

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรรวมเข้าในระยะเวลาที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการ

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

เมื่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญหรือประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว การประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญมีขั้นตอนดังนี้

๑. ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ภายใน ๓๐ วัน เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
  ๒. ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
  ๓. เมื่อรัฐธรรมนูญได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้ เหตุที่ร่างรัฐธรรมนูญตกไป
    ๑. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตกไปด้วยเหตุ ดังนี้
      ๑. ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ หรือประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ แต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ และพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วันแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา
      ๒. ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ
      ๓. ถ้าประชาชนมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนไม่ถึงหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ
    ๔. รัฐสภาวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ

การเสนอญัตติเพื่อให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่

เมื่อร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้ตกไปตามสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว อาจมีการเสนอให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดใหม่ขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้ โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

๑. การเสนอให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องเสนอเป็นญัตติและให้รัฐสภาพิจารณามีมติ
  ๒. ผู้มีสิทธิเสนอญัตติเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่คือ
    - ๒.๑ คณะรัฐมนตรี
    - ๒.๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

จริงจังและสภาพนั้น ๆ จึงจำต้องกระทำการหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มต้นที่การปฏิรูปการเมืองก่อน

เมื่อนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา ในวันพุธที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เกี่ยวกับนโยบายการเมืองและการบริหารไว้ว่า

รัฐบาลมีเจตนารมณ์มุ่งเกิดดุลและรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต จะพัฒนาสถาบันการเมืองให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง จะสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับ รวมทั้งจะบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง ประสานผลประโยชน์ของคนในชาติและธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์อันดีงามของไทย ตลอดจนกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บังเกิดความสุขความเจริญแก่ประชาชน โดยจะดำเนินการ

๑.๑ การพัฒนาสถาบันการเมืองและการจัดทำแผนพัฒนาการเมือง

๑.๑.๑ จัดทำแผนพัฒนาการเมืองที่สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยดำเนินการปฏิรูปทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบทางการเมือง

๑.๑.๒ สนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันมาตรา ๒๑๑ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย และองค์กรประชาธิปไตยอื่น ๆ

๑.๑.๓ สนับสนุนองค์กรรัฐสภา ให้สามารถทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและตรวจสอบฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน องค์กร ประชาชน และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมือง

ต่อมาในวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๘ คณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช... ต่อรัฐสภา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อจัดให้มีวิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง

ปาฐกถาของ นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ณ หอประชุมโรงเรียนสรรพวิทยาคม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ภาคผนวก ข.

รายนามคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย 58 ท่าน

1. ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ประธานกรรมการ
2. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองประธานกรรมการ
3. นาวาโท เดชา สุขารมณ รองประธานกรรมการ
4. พลเอก สายหยุด เกิดผล รองประธานกรรมการและ
โฆษกคณะกรรมการ
5. นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ กรรมการ
6. นายอารีย์ วงศ์อารยะ กรรมการ
7. นายบุญศรี มีวงศ์อุโฆษ กรรมการ
8. นายเสกสรร ประเสริฐกุล กรรมการ
9. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย กรรมการ
10. นายพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว กรรมการ
11. นายพรชัย สุนทรพันธุ์ กรรมการ
12. นายเสถียร ทอมขจร กรรมการ
13. นายวิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน กรรมการ
14. นายกิติพงศ์ หังสพฤกษ์ กรรมการ
15. พลโท แป้ง มาลากุล ณ อยุธยา กรรมการ
16. พลเรือตรี ทักษ์ เนตรโรจน์ กรรมการ
17. นาวาอากาศเอก ทวี วัฒนาถาวร กรรมการ
18. พลตรี สนอง อุทธโยธา กรรมการ
19. นายอรุณ งามดี กรรมการ
20. ผู้อำนวยการสื่อสารมวลชน
แห่งประเทศไทย กรรมการ
21. นายปราโมทย์ ฝ่ายอุประ กรรมการ
22. นายโชคชัย อักษรนันท์ กรรมการ
23. นายสม จตุศรีพิทักษ์ กรรมการ
24. ประธานสภาหอการค้าไทย กรรมการ
25. นายลัก กอแสงเรือง กรรมการ
26. นายนิพนธ์ สรการ กรรมการ
27. ร้อยโท ภูมิศักดิ์ หงษ์หยก กรรมการ
28. นายสว่าง พรธนพฤกษ์ กรรมการ
29. นายสุรินทร์ โตทับเที่ยง กรรมการ
30. นายสุธรรม เชาบุญ กรรมการ

31. นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	กรรมการ
32. นายสุวิทย์ ทาทอง	กรรมการ
33. นายทิวา ฐเนศวร	กรรมการ
34. นายประวัฒน์ อุตตะโมต	กรรมการ
35. นายพิศาล มุลศาสตร์สาทร	กรรมการ
36. นายอุตร ตันติสุนทร	กรรมการ
37. นายรักเกียรติ สุขชนะ	กรรมการ
38. นายคณิน บุญสุวรรณ	กรรมการ
39. นายสมศักดิ์ คุณเงิน	กรรมการ
40. นายชาญ สุทธิสารากร	กรรมการ
41. นายปาน พึ่งสุจริต	กรรมการ
42. นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม	กรรมการ
43. นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม	กรรมการ
44. นายเอนก นาคะบุตร	กรรมการ
45. ศาสตราจารย์อมร จันทรมบูรณ์	กรรมการ
46. ศาสตราจารย์วิษณุ เครืองาม	กรรมการ
47. ศาสตราจารย์กระมล ทองธรรมชาติ	กรรมการ
48. นายประทาน คงฤทธิศึกษากร	กรรมการ
49. นางสาวสุรี จุติกุล	กรรมการ
50. ศาสตราจารย์นิคม จันทรวิฑูร	กรรมการ
51. นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	กรรมการ
52. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
53. ร้อยโท สุวิทย์ ยอดมณี	กรรมการ
54. นายณรงค์ นุ่นทอง	กรรมการ
55. นายอนุช อภาภิรม	กรรมการ
56. นายมนตรี รูปสุวรรณ	กรรมการ
57. นายทิวา เงินยวง	กรรมการ
58. ศาสตราจารย์พิเศษ พิพัฒน์กุล	กรรมการและ เลขานุการคณะกรรมการ

ร่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...)

พุทธศักราช.... (ร่างของ คพป.)

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

.....
.....
มาตรา 1 รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่.....)
พุทธศักราช.....

มาตรา 2 รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 มาตรา 211 ทวิ ถึง มาตรา 211 ทศ ดังต่อไปนี้

หมวด 12

คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกเว้นรัฐธรรมนูญแห่งชาติ

มาตรา 211 ทวิ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกชื่อว่า "คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกเว้นรัฐธรรมนูญแห่งชาติ" ประกอบด้วย

.....
ตัวอย่างการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อตั้งคณะกรรมการพิเศษยกเว้นรัฐธรรมนูญให้มีการปฏิรูป
ทางการเมือง โดย ศ.ดร.อมร จันทรมบูรณ

(1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ จำนวนไม่เกิน 3 ท่าน ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากอดีตนายกรัฐมนตรีโดยมีนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

(2) กรรมการผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษตาม (1) คัดเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์และบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ที่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา 211 ทศ และให้ประธานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติตามวรรคสามเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์จะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการประเภทนี้

ในกรณีที่เห็นสมควร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ เห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์และหรือผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ที่มีได้ปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าวข้างต้นเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญตาม (2) ก็ได้แต่จะมีจำนวนเกิน 2 คนมิได้ และจำนวนกรรมการประเภทนี้ต้องมีจำนวนไม่เกินกว่า 15 คน

ให้มีประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติคนหนึ่งและจะมีรองประธานคนหนึ่งหรือไม่ก็ได้ ตามที่จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ

มาตรา 211 ตี ให้มีที่ปรึกษาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษตามมาตรา 211 ทวิ (1) ดังต่อไปนี้

- (1) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่ง
- (2) ผู้ที่รอบรู้กิจการบ้านเมือง จำนวนไม่เกิน 2 คน ที่ประธานคณะกรรมการพิเศษแต่งตั้ง โดยปรึกษาหารือกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ

การให้คำปรึกษาหารือที่มีสาระสำคัญ ให้ที่ปรึกษาจัดทำเป็นหนังสือ

มาตรา 211 จัตวา ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติและให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

การประชุมของคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานคณะกรรมการพิเศษกำหนด โดยปรึกษาหารือกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ

มาตรา 211 เบญจ ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติยกร่างรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งระบุกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญและกำหนดแนวสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวให้แล้วเสร็จเป็นวาระแรกภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่แต่งตั้งกรรมการผู้เกี่ยวข้องตามมาตรา 211 ทวิ (2)

มาตรา 211 ฉ ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติจัดทำร่างรัฐธรรมนูญวาระแรก พร้อมทั้งเอกสารคำชี้แจงอธิบายเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญ และแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อจัดส่งให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อให้ออกความเห็นโดยเร็วที่สุด

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญของแต่ละสภาเพื่อพิจารณาและศึกษาร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญและให้ทั้งสองสภาเสนอข้อคิดเห็นโดยจัดทำเป็นบันทึกความเห็นและข้อสังเกตพร้อมทั้งให้เหตุผลอย่างชัดเจนในแต่ละประเด็นที่สภามีความคิดเห็น และส่งกลับไปยังคณะกรรมการพิเศษภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารคำชี้แจงตามวรรคหนึ่ง

คำว่า “วัน” ในวรรคก่อน ให้หมายถึงในสมัยประชุม

มาตรา 211 สัตต เมื่อคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติได้รับบันทึกความเห็นและข้อสังเกตจากสภาทั้งสองแล้ว ให้คณะกรรมการพิเศษพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญได้ตามที่เห็นสมควรเป็นวาระสุดท้าย โดยจะแก้ไขหรือไม่แก้ไขตามข้อคิดเห็นของสภาทั้งสองหรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องชี้แจงเหตุผลของการแก้ไขหรือไม่แก้ไขดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในเอกสารคำชี้แจงอธิบายเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้จัดทำและจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ เอกสารคำชี้แจงอธิบายเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการพิเศษจัดทำขึ้นเป็นวาระสุดท้าย พร้อมทั้งจัดพิมพ์บันทึกความเห็นและข้อสังเกตของสภาผู้แทนราษฎร บันทึกความเห็นและข้อสังเกตของวุฒิสภาและบันทึกความเห็น

ของที่ปรึกษา (ถ้ามี) เผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบันทึกความเห็นและข้อสังเกตจากสภาทั้งสองแล้ว

ในการออกเสียงประชามติให้ประชาชนออกเสียงว่า จะใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 ต่อไป หรือจะใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่แก้ไขใหม่ พร้อมทั้งแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่คณะกรรมการพิเศษเสนอ

การออกเสียงประชามติจะกระทำได้อีกต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันเผยแพร่เอกสารตามที่กำหนดไว้ในวรรคสอง

การออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา 211 นว

มาตรา 211 อัญญา ถ้าในการออกเสียงประชามติ ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่แก้ไขมาใช้บังคับให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติดำเนินการยกร่างกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ตามแนวสาระสำคัญที่ประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบเป็นพระราชกฤษฎีกาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา 211 นว

(2) ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

(3) ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ ให้วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 สิ้นสุดลงและให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลือกตั้งหรือจัดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลือกตั้งหรือจัดให้มีสมาชิกวุฒิสภา (ถ้ามี) ตามที่จะได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญภายในเก้าสิบวัน

ถ้าในการออกเสียงประชามติ ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ต่อไป ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติสิ้นสุดลง

มาตรา 211 นว พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 211 สัตตวรคห้าและมาตรา 211 อัญฐ (1) ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติดำเนินการจัดทำ และเสนอผ่านคณะรัฐมนตรี เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการแก้ไขร่างพระราชกฤษฎีกาให้คณะรัฐมนตรีปรึกษาหารือกับประธานคณะกรรมการพิเศษและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ เว้นแต่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 211 อัญฐ (1) จะแก้ไขให้แตกต่างไปจากแนวสาระสำคัญที่ประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบมิได้ พระราชกฤษฎีกาตามมาตรานี้ให้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ

มาตรา 211 ทศ ให้สำนักงานกองทุนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายมหาชนและบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ พร้อมทั้งประวัติของแต่ละบุคคลเพื่อเสนอต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษเพื่อคัดเลือกแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 211 ทวิ (2)

กรรมการผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมือง

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์ ให้รวบรวมจากรายชื่อผู้เชี่ยวชาญกฎหมายมหาชนที่มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคณะนิติศาสตร์หรือสาขาวิชานิติศาสตร์เสนอขึ้นมาตามคำแนะนำของคณาจารย์ประจำคณะหรือสาขาวิชานิติศาสตร์ แล้วแต่กรณี มหาวิทยาลัยละไม่เกิน 3 ชื่อ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ให้รวบรวมจากรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคณะรัฐศาสตร์และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เสนอขึ้นมาตามคำแนะนำของคณาจารย์ประจำคณะหรือสถาบัน แล้วแต่กรณี มหาวิทยาลัยละไม่เกิน 3 ชื่อ

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 211 ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ค.

รายนามของ คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง

1 นายชุมพล ศิลปอาชา	ประธานกรรมการ
2 นายโกศล พลกุล	รองประธาน
	กรรมการ คนที่ 1
3 ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน	รองประธาน
	กรรมการ คนที่ 2
4 นายแพทย์สันต์ ทัศธีรัตน์	รองประธาน
	กรรมการ คนที่ 3
5 ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชชสัจจ	กรรมการ
6 รองศาสตราจารย์ โคทม อารียา	กรรมการ
7 พลเอกศิรินทร์ ฐูปกล้า	กรรมการ
8 ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	กรรมการ
9 นางประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ	กรรมการ
10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมยศ เชื้อไทย	กรรมการ
11 รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ โพธิ์แทน	กรรมการ
12 รองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย	กรรมการ
13 นายนิพนธ์ สรการ	กรรมการ
14 นายสุชน ชาติเครือ	กรรมการ
15 รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี ฐูปสุวรรณ	กรรมการ
16 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมภางค์ ปาณโกบุตร	กรรมการ
17 รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร เสรีรังสรรค์	กรรมการ
18 ดร.สรจักร เกษมสุวรรณ	กรรมการ
19 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล นิตไกรพจน์	กรรมการ
20 นายโสภณ สุภาพงษ์	กรรมการ
21 ร้อยตำรวจตรี เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ	กรรมการ
22 นายเจริญ คัมภีรภาพ	กรรมการ
23 ผู้แทนพรรคกิจสังคม	กรรมการ
24 ผู้แทนพรรคความหวังใหม่	กรรมการ
25 ผู้แทนพรรคชาติไทย	กรรมการ

26	ผู้แทนพรรคชาติพัฒนา	กรรมการ
27	ผู้แทนพรรคนำไทย	กรรมการ
28	ผู้แทนพรรคประชากรไทย	กรรมการ
29	ผู้แทนพรรคชาติปัตย์	กรรมการ
30	ผู้แทนพรรคพลังธรรม	กรรมการ
31	ผู้แทนพรรคมวลชน	กรรมการ
32	ผู้แทนพรรคเสรีธรรม	กรรมการ
33	ผู้แทนพรรคเอกภาพ	กรรมการ
34	รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล	กรรมการและ เลขานุการ
35	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร มณีสวัสดิ์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...)
พุทธศักราช....(ร่าง คปก.)

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 1 รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช.....”

มาตรา 2 รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

“(15) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ตามมาตรา 211 ทวิ ถึง มาตรา 211 โสฬส”

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 โสฬส ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

“หมวด 12
คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ* ”

มาตรา 211 ทวิ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งประธานรัฐสภาแต่งตั้ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ” ประกอบด้วย

- (1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- (2) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนพรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้
- (3) กรรมการซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกวุฒิสภาโดยเปิดเผยในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวนห้าคน
- (4) กรรมการซึ่งคือนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญจำนวนสิบห้าคน คัดเลือกจากบัญชีรายชื่อของนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่น จำนวนสาขาละห้าคน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน มาตรา 211 เบญจ
- (5) กรรมการซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนจากองค์กรหรือกลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ จำนวน สามสิบสองคน ดังต่อไปนี้
  - (ก) แพทย์และสาธารณสุข จำนวนหนึ่งคน
  - (ข) ทนายความ จำนวนหนึ่งคน
  - (ค) วิศวกร จำนวนหนึ่งคน
  - (ง) สถาปนิก จำนวนหนึ่งคน
  - (จ) นักบัญชี จำนวนหนึ่งคน
  - (ฉ) นักศิลปกรรม จำนวนหนึ่งคน
  - (ช) ครูและอาจารย์ จำนวนสามคน
  - (ซ) ข้าราชการประจำ จำนวนห้าคน
  - (ฌ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งคน
  - (ญ) ลูกจ้างประจำของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งคน
  - (ฎ) พนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน

---

* หรืออาจใช้คำว่า “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ”

- (ฎ) เกษตรกร จำนวนห้าคน
- (ฐ) ผู้ใช้แรงงาน จำนวนสามคน
- (ฑ) สื่อมวลชน จำนวนหนึ่งคน
- (ฒ) นักแสดงอิสระ จำนวนหนึ่งคน
- (ณ) สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำนวนหนึ่งคน
- (ด) สมาหอการค้าแห่งประเทศไทย จำนวนหนึ่งคน
- (ต) สมาคมธนาคารไทย จำนวนหนึ่งคน
- (ถ) องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนหนึ่งคน
- (ท) องค์กรทางศาสนา จำนวนหนึ่งคน

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (5) ของวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมาตรา 211 จัตวา ให้ประธานรัฐสภาเป็นประธานคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ประธานวุฒิสภานายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

มาตรา 211 ตี ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

การประชุมของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ โดยอนุโลม

มาตรา 211 จัตวา ให้ประธานรัฐสภาออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนประชาชนจากองค์กรหรือกลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามมาตรา 211 ทวิ (5) โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ตามมาตรา 211 ทวิ (1) (2) (3) และ (4)

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานรัฐสภา

มาตรา 211 เบญจ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำบัญชีรายชื่อนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่นที่เสนอจากมหาวิทยาลัยหรือจากสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาที่มีคณะนิติศาสตร์หรือสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์หรือสาขาวิชารัฐศาสตร์ หรือ

สาขาอื่นแล้วแต่กรณี จำนวนสถาบันจะไม่เกินสิบคน หรือที่เสนอโดยการสมัครเป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อและผู้สมัครหากมีตามวรรคหนึ่งเลือกตั้งกันเองในแต่ละวิชา โดยใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดห้าอันดับแรกของแต่ละสาขา จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นการกรรมการซึ่งมีนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 211 ทวิ (4)

กรรมการตามมาตรา 211 ทวิ (4) ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่น

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา นี้ ให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของประธานรัฐสภา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับตามมาตรา 211 ทวิ (1) (2) และ (3)

มาตรา 211 ฉ ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกสองครั้ง ๆ ละไม่เกินเก้าสิบวัน

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วย

เมื่อคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อเสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไป

มาตรา 211 สัตต การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ ให้รัฐสภากระทำเป็นวาระเดียว

ก่อนที่รัฐสภาจะลงมติเห็นชอบ ถ้ามีความเห็นและข้อเสนอให้รัฐสภาโดยความเห็นชอบของที่ประชุม ส่งความเห็นและข้อเสนอ โดยทำเป็นบันทึกความเห็นและข้อเสนอพร้อมทั้งเหตุผลอย่างชัดเจนในแต่ละประเด็นที่รัฐสภามีความเห็นและข้อเสนอ ส่งไปยังคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ เพื่อพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

มาตรา 211 อัฐ เมื่อคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้รับบันทึกความเห็นและข้อเสนอจากรัฐสภาแล้ว ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับได้ตามที่เห็นสมควรและส่งร่างรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนไปยังรัฐสภาอีกครั้งหนึ่งเพื่อ

พิจารณาให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้
รับบันทึกความเห็นและข้อเสนอจากรัฐสภา

มาตรา 211 นว การออกเสียงลงมติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ ให้ใช้วิธี
เรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ
มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในกรณีที่รัฐสภาเห็นชอบด้วย ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับขึ้นทูล
เกล้าฯ ถวาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐสภาได้ลงมติเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และ
เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้ และให้นำบทบัญญัติ มาตรา 94
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตามวรรคสอง

มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภาไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว แต่คะแนนเสียงเห็น
ชอบด้วยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงมีพระราชดำริให้
ประชาชนวินิจฉัยหรือไม่ หากไม่มีพระราชดำริคืนมาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันทูลเกล้าฯ ถวาย ให้ร่างรัฐ
ธรรมนูญนั้นตกไป

มาตรา 211 เอกทศ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ
ถวาย ตามมาตรา 211 ทศ กระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชนและทรงพระราชดำริ
เห็นสมควรให้ประชาชนวินิจฉัย พระมหากษัตริย์ย่อมทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนทั้งประเทศ
ออกเสียงเป็นประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น

ในการให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ จะได้มีการประกาศพระบรมราชโองการภายในเก้าสิบ
วัน นับแต่วันที่นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลง
นามรับสนองพระบรมราชโองการ

เมื่อมีประกาศพระบรมราชโองการตามวรรคสอง ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันให้ประชาชน
ออกเสียงเป็นประชามติ ไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ประกาศพระบรมราชโองการ
และวันออกเสียงประชามติต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา 211 ทวาทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 211 เตรส ในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 เอกาทศ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้ามีประชามติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลประชามติ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้

ถ้ามีประชามติไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 211 จตุทศ ในกรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับตกไปไม่ว่ากรณีใด ๆ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับตามความในหมวดนี้ก็ได้ ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

การเสนอญัตติตามความในวรรคแรก จะกระทำได้ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปคราวต่อไป

มาตรา 211 ปันรศ คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- 2) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับได้รับความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากรัฐสภา

มาตรา 211 โสฬส เมื่อตำแหน่งกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับว่างลงไม่ว่ากรณีใด ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา 211 ทวิ (2) (3) (4) หรือ (5) แล้วแต่กรณีเป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้

มาตรา 5 ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับทันที นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง.

สาระสำคัญ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

- (1) เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (เพิ่มเติม หมวด 12)
- (2) เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้สอดคล้องกับการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (เพิ่มเติม (15) (16) (17) (18) และ (19) ของมาตรา 160)

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดให้มีวิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง โดยให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาอาชีพเป็นองค์กรในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองขึ้นใหม่ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุมัติรัฐธรรมนูญโดยการออกเสียงประชามติได้ด้วย ทั้งนี้โดยยังคงรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ตลอดไป จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

สาระสำคัญ

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) (16) (17) (18) และ (19) ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

- (15) การให้ความเห็นชอบบัญญัติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา 211 ทวิ
- (16) การขยายระยะเวลาในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ตามมาตรา 211 สัตต วรคหนึ่ง
- (17) การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา 211 นว

(18) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมตามประเด็นที่รัฐสภาเสนอตามมาตรา 211 ทศ (1)

(19) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตามผลประชามติตามมาตรา 211 เทรส

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 การจัดทำรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 โสฬส ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

“หมวด 12

การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

มาตรา 211 ทวิ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามความในหมวดนี้ได้ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

เมื่อรัฐสภามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

มาตรา 211 ทรี เมื่อรัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ” ประกอบด้วย

- (1) ประธานรัฐสภา เป็นประธานกรรมการ
- (2) ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) ผู้แทนของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน
- (4) สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวนห้าคน
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น ซึ่งได้รับการเลือกตามมาตรา 211 เบญจ สาขาละห้าคน รวมเป็นจำนวนสิบห้าคน
- (6) ผู้แทนสาขาอาชีพซึ่งได้รับการคัดเลือกตามมาตรา 211 ฉ จากสาขาอาชีพดังต่อไปนี้ จำนวนสิบสองคน

- (ก) แพทย์หรือสาธารณสุข หนึ่งคน
- (ข) ทนายความ หนึ่งคน
- (ค) วิศวกร หนึ่งคน
- (ง) สถาปนิก หนึ่งคน
- (จ) นักบัญชี หนึ่งคน
- (ฉ) นักศิลปกรรม หนึ่งคน
- (ช) ครูและอาจารย์ สามคน
- (ซ) ข้าราชการประจำ ห้าคน
- (ฅ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน
- (ญ) ลูกจ้างประจำของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน
- (ฎ) พนักงานของราชการส่วนท้องถิ่น หนึ่งคน
- (ฏ) เกษตรกร ห้าคน
- (ฐ) ผู้ใช้แรงงาน สามคน
- (ฑ) สื่อมวลชน หนึ่งคน
- (ฒ) นักแสดงอิสระ หนึ่งคน
- (ณ) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หนึ่งคน
- (ด) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หนึ่งคน
- (ต) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย หนึ่งคน
- (ถ) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน หนึ่งคน
- (ท) ผู้แทนองค์กรทางศาสนา หนึ่งคน

มาตรา 211 จัตวา ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้วุฒิสภาเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรรมการ ตามมาตรา 211 ตรี (4) ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

มาตรา 211 เบญจ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้สถาบันการศึกษานั้นอุดมศึกษาคัดเลือกคณาจารย์ ในสถาบันนั้นในสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น จำนวนสถาบันละไม่เกินสิบคน แต่ส่งรายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ซึ่งมีได้รับการคัดเลือกตามวาระหนึ่ง หากประสงค์ จะเข้ารับการเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวาระสามให้กระทำได้ โดยยื่นใบสมัครต่อประธานรัฐสภา ภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด

ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้คณาจารย์ตามวาระหนึ่งและวาระสองเลือกกันเอง โดยแบ่งเป็น สามกลุ่ม คือ สาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่น การลงคะแนนให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ โดย ให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดทำอันดับแรกของแต่ละสาขาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตี (5) ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) และ (4) ร่วมกัน กำหนด

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตี (5) ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 211 ฉ การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตาม มาตรา 211 ตี (6) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) (4) และ (5) ร่วมกันกำหนด

มาตรา 211 สัตต ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน กำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่มิกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญครบจำนวนตามมาตรา 211 ตี ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาออก ไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้ายังไม่แล้วเสร็จให้เสนอต่อรัฐสภาเพื่อขยายระยะเวลา ต่อไป

การประชุมของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการยกร่าง รัฐธรรมนูญกำหนด

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธาน กรรมการ ถ้ารองประธานกรรมการมาประชุมหลายคน ให้รองประธานกรรมการที่มาประชุมเลือกกันขึ้นเอง เป็นประธานในการประชุมคราวนั้น ถ้าประธานและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มา ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในการประชุมคราวนั้น

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของคณะ กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วย

เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้ว ให้นำเสนอต่อรัฐสภา

มาตรา 211 อัญญัติ ร่างรัฐธรรมนูญใด ๆ ที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐสภาจะรับไว้พิจารณาไม่ได้

มาตรา 211 นว ให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอโดยพิจารณาเป็นสองวาระ ดังนี้

(1) การพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ โดยไม่มีการลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในแต่ละมาตรา

(2) เมื่อการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเรียงตามลำดับมาตราตาม (1) เสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน หลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สอง เพื่อลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นรายมาตรา และจะต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในแต่ละมาตรา มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในกรณีที่รัฐสภามีมติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญทุกมาตราให้ประธานรัฐสภาดำเนินการตามมาตรา 211 จตฺตศ ต่อไป

เมื่อรัฐสภาได้ออกเสียงลงคะแนนร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้ว ถ้ารัฐสภามีมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในมาตราหนึ่งมาตราใด ให้ยับยั้งร่างรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน เพื่อดำเนินการตามมาตรา 211 ทศ

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีได้สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและให้นำเอาสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภามีมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ในมาตราหนึ่งมาตราใด ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเห็นว่ามาตราใดที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นเพียงการไม่เห็นชอบในรายละเอียดและหากมีการแก้ไขแล้วจะไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ให้ส่งประเด็นดังกล่าวไปให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา ถ้าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นที่รัฐสภาเสนอ ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นเสนอต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาของรัฐสภาให้พิจารณาเฉพาะมาตราที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติม การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(2) ถ้าเห็นว่ามาตราใดที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นประเด็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีที่ส่งร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาตาม (1) แต่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่ส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมายังประธานรัฐสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้งประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมไปให้ทราบ หรือในกรณีที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมาแต่รัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบตาม (1) ให้ดำเนินการสรุปประเด็นแต่ละประเด็นเพื่อจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติและแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ

ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 211 เอกาทศ ในกรณีที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 ทศ วรรคหนึ่ง (2) ให้ประธานรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ซึ่งจะต้องไม่ก่อนเก้าสิบวันแต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ และวันออกเสียงประชามติ ต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามประเด็น แต่ละประเด็นที่ที่ประชุมร่วมกันกำหนดตามมาตรา 211 ทศ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการจัดให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในแต่ละประเด็นที่มีการจัดให้ออกเสียงประชามติ

ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการจัดให้มีการพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละประเด็นที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติ พร้อมทั้งเอกสารชี้แจงสาระสำคัญและเหตุผลของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และบันทึกสรุปการอภิปรายของรัฐสภา เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนก่อนที่จะมีการลงประชามติไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

มาตรา 211 ทวาทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
ในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

มาตรา 211 เทรส ในการออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่า ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการต่อไปตามมาตรา 211 จตุตศ แต่ถ้าเสียงข้างมากไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นในประเด็นใด ให้คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ในการนี้ถ้าการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวขัดแย้งกับบทบัญญัติอื่นในร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับผลประชามติด้วย และให้เสนอต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในหกสิบวันนับแต่วันทราบผลประชามติ

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้พิจารณาเฉพาะมาตราที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราให้ถูกต้องตามผลของประชามติ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

มาตรา 211 จตุตศ ในกรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในทุกประเด็นแล้ว ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 93 และมาตรา 94 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 211 ปันรศ คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 211 สัตต วรค
หนึ่ง
- (2) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (3) ร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบหรือตกไป
- (4) เมื่อรัฐสภาไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาตามมาตรา 211 อัญฐ

มาตรา 211 โสฬส เมื่อตำแหน่งกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญว่างลง ไม่ว่าจะกรณีใด ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา 211 ตรี (3) (4) (5) หรือ (6) แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้

มาตรา 5 ในวาระเริ่มแรกเมื่อรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับแล้ว ให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ทรี เพื่อดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวด 12 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีต้องเสนอญัตติหรือให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ

มาตรา 6 ให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งผู้แทนของพรรคการเมืองเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทรี (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จ และส่งรายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อเลือกสมาชิก วุฒิสภาเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทรี (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

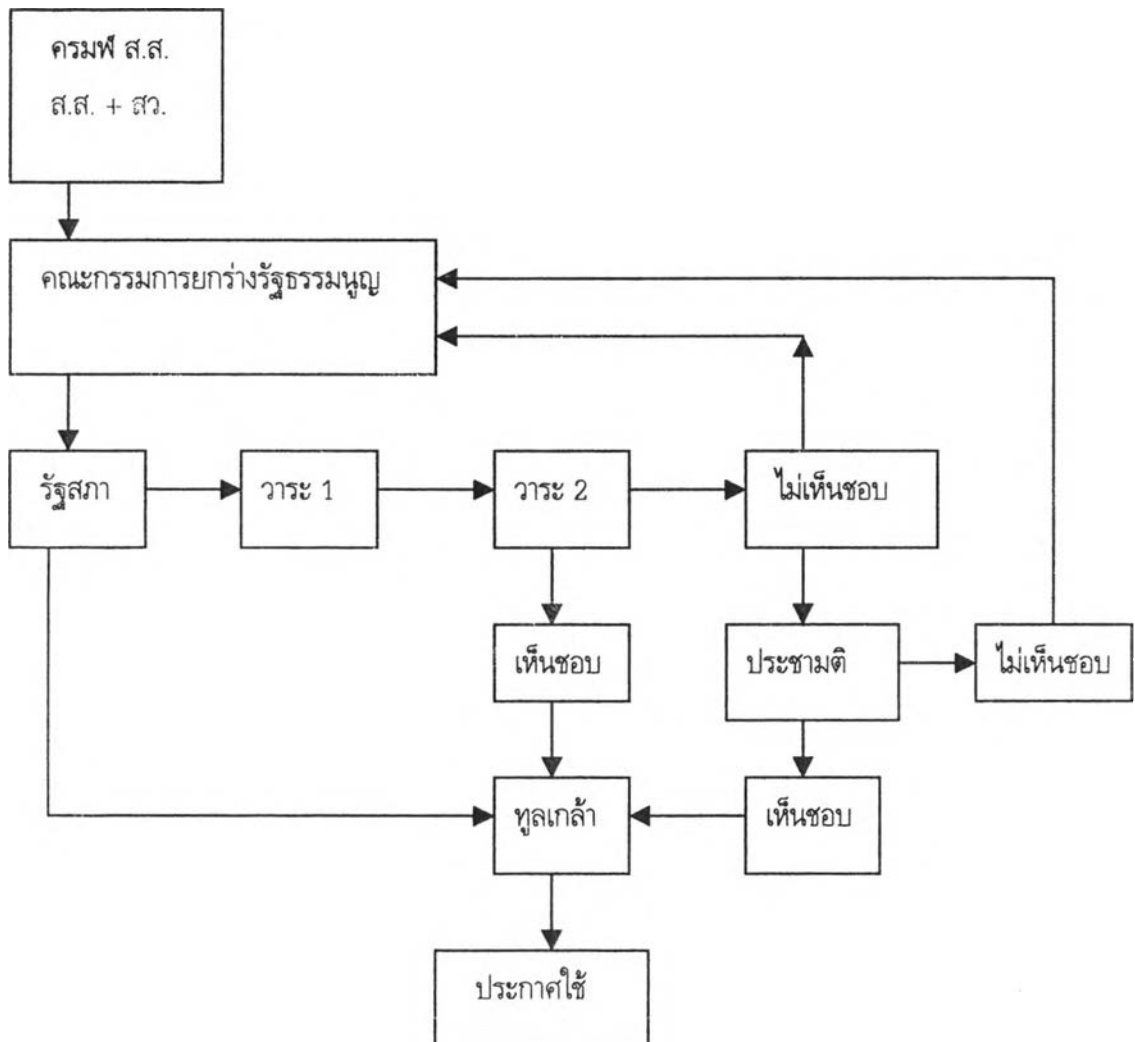
ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทรี (1) (2) (3) และ (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการออกกระเปียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 เบญจ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการรวมการดังกล่าวครบถ้วน และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ทรี (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใช้บังคับ

ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ทรี (1) (2) (3) (4) (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการออกกระเปียบว่าด้วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ฉ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการรวมการดังกล่าวครบถ้วน และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้มีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ทรี (6) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพใช้บังคับ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ให้ประธานรัฐสภา
มีอำนาจพิจารณาขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็น เพื่อให้มีการเลือกหรือคัดเลือกกรรมการยกร่างรัฐ
ธรรมนูญได้ตามรัฐธรรมนูญนี้

คณะรัฐมนตรี
ข้อเสนอ
การแก้ไขมาตรา 211

ภาคผนวก จ.

รายนามของคณะกรรมการวิสามัญฯ

ตัวแทนฝ่ายวุฒิสภา 18 คน

1. นายเกษม สุวรรณกุล รองประธาน กมธ. คนที่ 3
2. พล.ร.อ.เกาะหลัก เจริญรุักษ์ ประธาน กมธ.
3. พล.อ.จรัล กุลละวณิชย์
4. นายชัยอนันต์ สมุทวณิช
5. พล.อ.เทียนชัย ศิริสัมพันธ์
6. นายธีรภัทร เสรีรังสรรค์
7. นายธนนิติ เศรษฐบุตร
8. คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์
9. นายนิพนธ์ วิศิษฐ์ยุทธศาสตร์
10. นายไพศาล กุมาลย์วิสัย
11. นายลิขิต ธีรเวคิน
12. นายวิษณุ เครืองาม
13. นายสมภพ โหตระกิตย์
14. นายสุชน ชาลีเครือ
15. นายอมร จันทรมบูรณ์
16. นายอักษราทร จุฬารัตน์ เลขาฯ กมธ.
17. นายอัษฎางค์ ปาณิกบุตร
18. นายอำนาจ สอนอิมศาสตร์

ตัวแทนฝ่าย ส.ส. 27 คน

พรรคชาติไทย 6 คน

- นายโคกหิน พลกุล รองประธาน กมธ. คนที่ 1
นายชุมพล ศิลปอาชา
นายพีรพันธ์ พาลุสุข โฆษก กมธ.
นายเงิน ไซยคิวงมล
นายสวัสดิ์ คำประกอบ
น.พ.สันต์ หัตถิรัตน์

พรรคความหวังใหม่ 4 คน

- นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย
นายจาตุรนต์ ฉายแสง โฆษก กมธ.
นายสังข์ทอง ศรีธเรศ
นายสมยศ เชื้อไทย

พรรคพลังธรรม 2 คน

- นายถวิล ไพรสณฑ์
นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา

พรรคกิจสังคม 1 คน

- นายดุสิต ไสภิตธา

พรรคประชากรไทย 1 คน

- นายเดโช สวานานนท์

พรรคประชาธิปัตย์ 6 คน

- นายสุทัศน์ เงินหมื่น
นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์
นายสุเทพ เทือกสุบรรณ
นายจุรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
นายอลงกรณ์ พลบุตร โฆษก กมธ.

พรรคชาติพัฒนา 4 คน

- นายประสพ บุษราคัม
นายจำลอง ครุฑขุนทด
นายพินิจ จันทรสรินทร์ รองประธาน กมธ. คนที่ 2
นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ผู้ช่วยเลขาฯ คนที่ 2

พรรคนำไทย 1 คน

- นายอดิศร เพียงเกษ

พรรคเสรีธรรม 1 คน

- นายสมศักดิ์ คุณเงิน ผู้ช่วยเลขาฯ คนที่ 1

พรรคเอกภาพและพรรคมวลชน 1 คน

- นายยงยุทธ ตียะไพรัช

“หมวด 12
การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ”

มาตรา 211 ทวิ ให้มีสมาชิกรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวดนี้ ประกอบด้วยสมาชิกดังต่อไปนี้

- (1) สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจากราษฎร จังหวัดละ 1 คน
- (2) สมาชิกซึ่งสมาชิกรัฐธรรมนูญ ตาม (1) คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ จำนวนยี่สิบสามคน ดังต่อไปนี้
  - ก. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสาขากฎหมายมหาชน จำนวนแปดคน
  - ข. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวนแปดคน
  - ค. ผู้มีประสบการณ์ทางด้านการเมือง การบริหารประเทศ และการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวนเจ็ดคน

มาตรา 211 ตริ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ทวิ (1) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ....) พุทธศักราช... ใช้บังคับ หรือนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ตามมาตรา 211 เอกุณวิสติ วรรคสอง หรือมาตรา 211 วิสติ

ในเขตเลือกตั้งแต่ละเขต ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้จังหวัดละหนึ่งคน และให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งและไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ทวิ (1)

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม ในกรณีที่ส่วนใดของกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจนำมาใช้บังคับได้ ให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) ในส่วนนั้นโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 211 จัตวา ให้บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐธรรมนูญตาม มาตรา 211 ทวิ (1) ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) มีสัญชาติไทยโดยกำหนด
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง
- 3) สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี

มาตรา 211 เบญจ ใ้บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) ได้แก่บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ตามมาตรา 113 ทวิ (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (10) (11) และ (12)
- (2) เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการการเมือง
- (3) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

มาตรา 211 ฉ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา
211 จัตวา และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 211 เบญจ (1) และ (2)

มาตรา 211 สัตต เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ ให้
มีคณะกรรมการสรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ประกอบ
ด้วย

- 1) เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 2) เลขาธิการวุฒิสภา
- 3) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 4) เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- 5) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- 6) เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ
- 7) นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
- 8) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งที่มีการให้ปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขา
นิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวนสถาบันละหนึ่งคน

ให้นำข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการ
การเลือกประธาน รองประธาน และการปฏิบัติกิจการอื่น โดยอนุโลม โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎรเป็นผู้รับผิดชอบการประชุม

มาตรา 211 อัฐฐ ให้คณะกรรมการตามมาตรา 211 สัตต จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญสาขา กฎหมายมหาชน จำนวนยี่สิบสี่คน และผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์ หรือสาขารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ยี่สิบสี่คน และบัญชีรายชื่อผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวนยี่สิบเอ็ดคน พร้อมทั้งประวัติของแต่ละบุคคล เสนอต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ทวิ (1)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน และผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชา รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ให้คณะกรรมการตามมาตรา 211 สัตต รวบรวมจากรายชื่อที่สถาบันอุดมศึกษาที่มีการให้ปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขานิติศาสตร์ สาขาวิชา รัฐศาสตร์ หรือสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ จัดทำเสนอขึ้นมา ทั้งนี้การกำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาแห่งใด เป็นผู้เสนอรายชื่อในจำนวนเท่าใด และวิธีการในการเสนอรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการตามมาตรา 211 สัตต กำหนด

รายชื่อผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะ กรรมการตามมาตรา 211 สัตต เป็นผู้พิจารณาสรรหาและคัดเลือก

มาตรา 211 นว ให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) คัดเลือกบุคคลตามบัญชีที่ คณะกรรมการตามมาตรา 211 สัตต เสนอตามจำนวนในมาตรา 211 ทวิ (2) (ก) (ข) และ (ค) เป็นสมาชิก สภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ให้ครบจำนวนยี่สิบสามคน ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเลือก ตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) กำหนด

การประชุมของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) เพื่อคัดเลือกรายชื่อให้สมาชิก สภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ให้เป็นไปตามที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) กำหนด

มาตรา 211 ทศ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (1) เริ่มตั้งแต่วันที่ เลือกตั้ง

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ (2) เริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับการคัดเลือก จากสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑)

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ ทวิ (๑) หรือ (๒) สิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามมาตรา ๒๑๑ เอภุณวีสติ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑๑ จัตวา หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑๑ เบญจ หรือตามมาตรา ๒๑๑ ฉ แล้วแต่กรณี

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ มาใช้กับการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ และความคุ้มกันที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๙ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและกรรมาธิการโดยอนุโลม

มาตรา 211 ปันรส การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำเสร็จแล้ว สภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องลงมติ เพื่อให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ให้ประธานร่างรัฐธรรมนูญนำร่างรัฐธรรมนูญที่ร่างรัฐธรรมนูญมีมติเห็นชอบ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ที่มีมติของสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงพระราชวินิจฉัย หากทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้

ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา 211 โสฬส ภายใต้บังคับมาตรา 211 สัตตรส และมาตรา 211 อัญญารส ร่างรัฐธรรมนูญที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย และพระราชทานคืนมายังสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา หรือมิได้ทรงพระราชดำริให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 สัตตรส สภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ ถ้าสภาร่างรัฐธรรมนูญลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานั้นแล้ว ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญนำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงพระราชวินิจฉัย หากทรงลงพระปรมาภิไธยและเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้ ถ้ามิได้ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือมิได้ทรงพระราชดำริให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 สัตตรส ภายในสามสิบวัน หรือสภาร่างรัฐธรรมนูญมิได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ภายในหกสิบวัน ให้รัฐธรรมนูญนั้นตกไป

มาตรา ๒๑๑ สัตตรส ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ตามมาตรา 211 ปันรส หรือร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติเห็นชอบตามมาตรา ๒๑๑ โสฬส แล้วแต่กรณี กระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน และทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้ประชาชนได้วินิจฉัย พระมหากษัตริย์ย่อมทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ ออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น

ในการให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติจะได้มีประกาศพระบรมราชโองการ ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ตามมาตรา 211 บัณฑิต หรือภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายตามมาตรา 211 โสฬส แล้วแต่กรณี และให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

เมื่อมีประกาศพระบรมราชโองการตามวรรคสอง ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียง ลงคะแนนเป็นประชามติภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศพระบรมราชโองการ และวันออกเสียงประชามติต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๒๑๑ อัญจรัส การออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 สัตตรส ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

ถ้าเสียงข้างมากของประชามติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์จะทรงลงพระปรมาภิไธยภายในสามสิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติ และเมื่อได้ประกาศรัฐธรรมนูญนั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้

ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ถ้าเสียงข้างมากของประชามติไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ หรือมีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงประชามติเป็นจำนวนไม่ถึงหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 211 เอกุณวีสติ สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สภาร่างรัฐธรรมนูญมิได้มีมติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ ภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 211 เตรส วรรคหนึ่ง

(2) เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(3) เมื่อร่างรัฐธรรมนูญตกไปตามมาตรา ๒๑๑ โสฬส หรือมาตรา ๒๑๑ อัญจรัส วรรคสี่

ในกรณีที่สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง (1) ให้ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามหมวดนี้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๒๑๑ เตรส วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ บุคคลผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดเดิมจะเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอีกไม่ได้

มาตรา 211 วิสติ เมื่อพ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ร่างรัฐธรรมนูญตกไปตามมาตรา 211 โสฬส หรือมาตรา 211 อัญจรัส วรคลี ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าห้าแสนคน อาจร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวดนี้ก็ได้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าห้าแสนคนตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคไม่น้อยกว่าภาคละห้าจังหวัด

หลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ บัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด และอัตราส่วนของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละจังหวัดที่จะร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของรัฐสภา

.....

ภาคผนวก จ.

รายนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ได้รับเลือกจากจังหวัด

กรุงเทพมหานคร	ชัยนาท	นครปฐม
นายเสรี สุวรรณภานนท์	นางองอาจ หล้าอุบล	นายประชุม ทงมี
กระบี่	ชัยภูมิ	นครพนม
นายพินิจ อัครโกวิทกรณ์	นายบัวพรม ธีรภัลยาณพันธ์	นายพูนสวัสดิ์ พุทธศิริ
กาญจนบุรี	ชุมพร	นครราชสีมา
นายประวิทย์ เจนวิระนนท์	นายสุทินันท์ จันทระ	พลเอก ปัญญา สิงห์ศักดิ์
กาฬสินธุ์	เชียงใหม่	นครศรีธรรมราช
นายธีรวัฒน์ ร่มไทรทอง	นายสามารถ แก้วมีชัย	นายชงชาติ รัตนิชา
กำแพงเพชร	เชียงใหม่	นครสวรรค์
นายอนันต์ ผลอำนวย	พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์	นายประเทือง คำประกอบ
ขอนแก่น	ตรัง	นนทบุรี
นายแคล้ว นรปติ	นายสุบิน สินไชย	นายบุญเลิศ คชายุทธเดช
จันทบุรี	ตราด	นราธิวาส
นายเอก วรรณทอง	พลตำรวจเอก ชาญ รัตนธรรม	นาย نجمุดดีน อูมา
ฉะเชิงเทรา	ตาก	น่าน
นายวุฒิพงศ์ ฉายแสง	นายพนัส ทัศนียานนท์	นายเพชร แก่นเมือง
ชลบุรี	นครนายก	บุรีรัมย์
นายคณิน บุญสุวรรณ	นายสนั่น อินทรประเสริฐ	นายถาวร จันทรสม
ปทุมธานี	แม่ฮ่องสอน	สมุทรสงคราม
ศาสตราจารย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	นายเกษม พันธุ์รัตน์	นายอำนาจ นาครัชตะอมร
ประจวบคีรีขันธ์	ยะลา	สมุทรสาคร
ร้อยตรี อำนาจ ไทยานนท์	นายอุดร กามา	นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา
ปราจีนบุรี	ยโสธร	สระแก้ว
นายจำนงค์ พิณสาย	นายอภิรักษ์ เมตตาริกานนท์	นายสุนทร ทิพย์มณี
ปัตตานี	ร้อยเอ็ด	สระบุรี
นายเหม สุไลมาน	พันเอก (พิเศษ) อุดม ทวีวัฒน์	นายอนันต์ บูรณวนิช

พระนครศรีอยุธยา	ระนอง	สิงห์บุรี
นายนิเวศ พันธุ์เจริญวรกุล	นายธรรมบุญ มงคล	นายกมล สุขคะสมบัติ
พะเยา	ระยอง	สุโขทัย
นางพวงเล็ก บุญเชียง	นายจัตวา กลิ่นสุนทร	นายประดั่ง ปรีชาญาณกูร
พังงา	ราชบุรี	สุพรรณบุรี
นายวรพจน์ ฒ นคร	นายทวิช กลิ่นประทุม	นายสมเกียรติ อ่อนวิมล
พัทลุง	ลพบุรี	สุราษฎร์ธานี
นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น	นายชงค์ วงษ์จันทร์	นายเดโช สวานานนท์
พิจิตร	ลำปาง	สุรินทร์
นางยุพา อุดมศักดิ์	นายชานนท์ สุวสิน	นายเหลื่อม พันธุ์ฤกษ์
พิษณุโลก	ลำพูน	หนองคาย
นางปราณี วชิราศรีศิริกุล	นายสงวน พงษ์มณี	นายนิตินัย นาครทรรพ
เพชรบุรี	เลย	หนองบัวลำภู
นายเปลี่ยน เกตุทอง	ร้อยตรี สมนึก ชูวิเชียร	นายสุณี ไชยรส
เพชรบูรณ์	ศรีสะเกษ	อ่างทอง
นายวิศัลย์ โฆษิตานนท์	นายประสพพร พาทยกุล	นายสำรวย ฉิมฉวี
แพร่	สกลนคร	อุดรธานี
นายพนัส จันทรสุรินทร์	นายวรพจน์ วงศ์สง่า	พันเอก สมคิด ศรีสังคม
ภูเก็ต	สงขลา	อุดรดิตถ์
นางสาวอุทัยวรรณ ดำรงกิจการวงศ์	นางพินทิพย์ ลีลาภรณ์	นาวาโท สุรินทร์ แสงสนิท
มหาสารคาม	สตูล	อุทัยธานี
นายโกศล ศรีสังข์	นายจรัส ธีระสมัน	นายครรชิต สุขุมินท
มุกดาหาร	สมุทรปราการ	อุบลราชธานี
พันตรี ปรีดา นิสสัยเจริญ	นายสมรรค ศิริจันทร์	นายไพบูลย์ ชมาฤกษ์
		อำนาจเจริญ
		นายธีรศักดิ์ กีฬา

ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน

ศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
 รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โกเมศ ขวัญเมือง
 นายแก้วสรร อติโพธิ
 ศาสตราจารย์ คณิต ณะนคร
 รองศาสตราจารย์ สมคิด เลิศไพฑูรย์
 นายทองใบ ทองเปาด์ (ลาออกวันที่ 11 มี.ค. 2540)
 นายเกษม ศิริสัมพันธ์
 รองศาสตราจารย์ มนต์รี รูปสุวรรณ
 (ได้รับเลือกวันที่ 26 มีนาคม 2540 แทนนายทองใบ ทองเปาด์)

ผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์

ศาสตราจารย์ กระมล ทองธรรมชาติ
 ศาสตราจารย์ ลิขิต ชีระเวคิน
 ศาสตราจารย์ สุจิต บุญบงการ
 นายเฉลิม พรหมเลิศ
 ศาสตราจารย์ อมร รัชกาลัตย์
 รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ โพธิแท่น
 ศาสตราจารย์ เขียน ชีระวิทย์
 นายอเนก สิทธิประศาสน์

ผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน (ลาออกวันที่ 6 มกราคม 2540)
 นายอุทัย พิมพ์ใจชน
 พลตำรวจเอก ประมาณ อติเรกสาร
 ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม
 นายอานันท์ ปันยารชุน

ศาสตราจารย์ ธรรมนุญ ลัดพลี

นายสวัสดิ์ คำประกอบ

นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ

(ได้รับเลือกวันที่ 24 มกราคม 2540 แทนศาสตราจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน)

ประวัติผู้เขียน

นายประทีป ว่องวีระยุทธ เกิดเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2517 ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา และหลังจากนั้นได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยม) สาขาปกครอง ภาควิชา การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2537 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐ ศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2538 อีกทั้งในขณะที่ศึกษาอยู่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ ช่วยสอนในวิชาการเมืองการปกครองไทย และความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์อีกด้วย

